

ynet מחקר: אילו ילדים חשופים לפגיעות ברשת?

אלפי ילדים נופלים קורבן לבריונות ברשת. מחקר ישראלי חדש מגלה האם מעקב ופיקוח של ההורים אחר פעילות ילדיהם ברשת אכן שומר עליהם מפני הצקות, הטרדות ובריונות. התוצאות מפתיעות

ד"ר איתי גל / פורסם: 27.01.16, 12:35

דוד אל מזרחי היה אמור לחגוג השנה את יום הולדתו העשרים, אבל בגיל 15 הוא שם קץ לחייו, בעקבות מסכת התעללות קשה שעבר ברשת האינטרנט. מזרחי הוא אולי המקרה הקשה ביותר של התוצאה העגומה של הבריונות ברשת, אבל על פי ההערכות הוא לא היה לבד: המספרים מראים כי עשרות אלפי ילדים עוברים מדי יום התעללות בצ'אטים.

מחקר ישראלי חדש מצא כי מעקב הורים אחר פעילות ילדיהם דווקא מגביר את הסיכון לפגיעת רשת בילדים ב-25%, לעומת ילדים שהוריהם העדיפו לדבר איתם ולסמוך עליהם, ופחות עקבו ובדקו מה הם עושים על בסיס קבוע.

במחקר, אותו ערכו הסוציולוגים פרופ' גוסטבו מש וד"ר חגית ששון מאוניברסיטת חיפה, והוצג בכנס הסוציולוגיה במכללה האקדמית תל אביב יפו, ביקשו לבדוק את היקף התופעה והדרכים לצמצומה.

שולחים הודעות מעליבות

החוקרים העבירו שאלונים בקרב 495 מתבגרים בכיתות ו' עד י"א, מתוכם 10% הודו כי חוו בריונות רשת בשנה האחרונה, שכללה הערות פוגעניות, העלבות וחרם, מתוכם 70% בנות ו-30% בנים.

הילדים התבקשו להשיב עד כמה ההורים בודקים את פרופיל הפייסבוק שלהם, את רשימת הקשרים החברתיים, וההודעות המיידיות. הילדים נשאלו עוד עד כמה הוריהם מדריכים אותם לגבי הגלישה באינטרנט, מסבירים להם מהם אתרים "טובים" או "רעים", מסייעים להם אם נתקלו בבעיות ומסבירים להם כיצד לנהוג כאשר יש אירוע שלילי באינטרנט.

החוקרים בדקו גם נתונים על גלישת הילדים, שנשאלו היכן גלשו, כמה זמן הם מבליים ביום רגיל מול מחשב, האם הם חושפים מידע אישי, שולחים הודעות מעליבות ופוגעניות, ואם הם נפגשים פנים אל פנים עם אנשים שהכירו באינטרנט. כל אלה, ידועים כהתנהגויות מסוכנות החושפות אותם גם למקרי בריונות.

"פיקוח הוא לא הדרך להגן על הילד"

ממצאי המחקר היו מפתיעים: החוקרים מצאו כי הילדים נמצאו בסיכון גבוה יותר ליפול קורבן לבריונות ב-25%, כאשר הוריהם עקבו אחר פעילותם ברשת ופיקחו עליה, בהשוואה לכאלו שדיווחו שהוריהם אינם בודקים לאילו אתרים הם נכנסים ומהן הפעולות שהם עושים.

"בני נוער לא נוטים לשתף את הוריהם על דברים שקורים להם, כחלק מתפיסת העצמאות שלהם", מסבירה ד"ר ששון, "כאשר בא מישהו ופולש לטריטוריה שלהם, ככל הנראה שהם מתרחקים עוד יותר, ונמצאים בסיכון גבוה יותר לבריונות".

"המחקר שלנו רק ממחיש שפיקוח הוא לא הדרך להגן על הילד. אם אתה רוצה להגיע לילד, ושיהיה גלוי איתך, הדרך לעקוב אחריו בכל מיני אמצעים אינה יעילה ונתפסת בעיני הילד כפולשנית לתוך הטריטוריה שלהם".

"לא פשוט להיות הורה לילדים מתבגרים בעידן הזה", אומרת ד"ר ששון, "אבל הדרך להגן על הילד היא באמצעות יחסים פתוחים, קרובים וחמים איתו. כמו באינטרנט, כך בחיים, הדרך ללבו של הילד היא במערכת יחסים חמה ופתוחה. הדריכו את הילד, חנכו אותו, הזהירו ולמדו אותם כיצד להתנהג".

הטכנולוגיה תמשיך להתפתח. על ההורים ועל מערכת החינוך מוטלת החובה להדריך את הילד כיצד להתנהג כבני אדם גם ברשת, וכיצד גם להיזהר מפניה".

מתנהגים כמו החברים

עוד עולה מהמחקר, כי ילדים שמתנהגים בצורה מסוכנת ברשת (מפרסמים פרטים אישיים, נפגשים עם זרים שהכירו ברשת ושולחים הודעות לאנשים שהם לא מכירים), חשופים יותר לסיכון להיות קורבנות רשת ב-49% לעומת אלו שנהגים בזהירות יתר ועושים פעולות מסוכנות לעיתים רחוקות או בכלל לא.

ומיהם הילדים המתנהגים בצורה מסוכנת, הכוללת פרסום פרטים אישיים, תמונות ולעיתים גם הודעות פוגעניות? על פי המחקר, כאלו שחושבים שזו הנורמה המקובלת וכך חבריהם מתנהגים, הסיכוי שלהם להיפגע גדול יותר ב-39% מכאלו שלא חושבים כך.

"אם נער או נערה תופסים התנהגות מסוכנת כמשהו מקובל הם יתנהגו בצורה שנראית להם מקובלת", אומרת ד"ר ששון. "בגיל ההתבגרות הדבר הכי משמעותי הוא הנורמות בקבוצת החברים, כלומר קבוצת ההתייחסות שבני הנוער רוצים להיות חלק ממנה ולהיות מקובלים, וההורים מקבלים פחות חשיבות בהשוואה לחברים. לכן, כאמור, מסקנת המחקר היא לדבר כמה שיותר עם הילדים. פיקוח ומעקב לא מצמצם או מגן מפני פגיעה בהם".